Lesley Griffiths AC
Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig

16 Rhagfyr 2019

Diolch i chi am gytuno i ddod i'n cyfarfod ar 20 Tachwedd i gyflwyno tystiolaeth mewn perthynas â Rhaglen Llywodraeth Cymru i Ddileu TB Buchol a meysydd polisi allweddol eraill yn eich portffolio.

Yn dilyn y cyfarfod, cytunodd y Pwyllgor y dylwn ysgrifennu atoch chi i ofyn am eglurhad pellach a/neu gwybodaeth ychwanegol am y materion isod.

Twbercwlosis Buchol

Prynu Gwybodus

Yn ystod y sesiwn dystiolaeth, gwnaethom sôn am adroddiadau mai gwybodaeth gyfyngedig a geir am TB mewn arwerthiannau i helpu ffemwyr i wneud penderfyniadau gwybodus wrth brynu. Mae hyn yn digwydd er gwaethaf y cyllid grant sydd ar gael ar gyfer marchnadoedd da byw i wella'u hoffer a'u cyfleusterau, er mwyn arddangos gwybodaeth TB mewn lleoedd amlwg. **Hoffem gael rhagor o fanylion gennych am y meini prawf sydd ynghlwm wrth y grant hwn. Hoffem hefyd ichi roi manylion unrhyw waith a wnaed i asesu a yw'r cyllid hwn wedi arwain at wella'r wybodaeth sy'n cael ei harddangos mewn marchnadoedd da byw mewn perthynas â TB.**

Yn y Cyfarfod Llawn ym mis Ebrill 2019, fe wnaethoch chi ddweud mai system Prynu Gwybodus wirfoddol fyddai orau yn eich barn chi, ond roeddech hefyd yn ystyried a oes angen cyflwyno cynllun gorfodol. Yn ôl eich tystiolaeth, roeddech chi wrthi'n datblygu cynigion ar gyfer system orfodol, ar y cyd â DEFRA, a bod hyn yn un o'ch prif flaenoriaethau.

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd, CF99 1NA
SeneddNHAMG@cynulliad.cymru
0300 200 6565

National Assembly for Wales
Cardiff Bay, Cardiff, CF99 1NA
SeneddCCERA@assembly.wales
0300 200 6565

Byddem yn hoffi ichi adrodd yn ôl ar gasgliadau unrhyw asesiad o'r system Prynu Gwybodus wirfoddol, ac esbonio sut y mae'r rhain wedi dylanwadu at eich penderfyniad i gyflwyno system mandadol.

Hoffem gael y wybodaeth ddiweddaraf gennych, ymhen chwe mis, o hynt y gwaith o ddatblygu'r cynigion ar gyfer cynllun gorfodol, gan gynnwys yr amserlen ar gyfer cwblhau'r gwaith. Yn ogystal â hyn, hoffem ichi egluro a fyddai angen deddfwriaeth sylfaenol fel rhan o'r newidiadau deddfwriaethol y byddai eu hangen i gyflwyno system orfodol.

Mae'n amlwg mai newydd ddechrau mae'r gwaith o ddatblygu'r cynigion ar gyfer system orfodol. Mae'n hanfodol bod Llywodraeth Cymru yn parhau â'i hymdrechion i hybu cynllun Prynu Gwybodus nes bod system orfodol ar waith. O ystyried hyn, rydym yn croesawu'ch ymrwymiad i ailystyried y mesurau gwirfoddol presennol, i nodi meysydd i'w gwella, ac i ystyried datblygu cod ymarfer, ar y cyd â'r diwydiant. **Hoffem gael y wybodaeth ddiweddaraf gennych, ymhen chwe mis, am hynt y gwaith hwn.**

Iawndal i ffermwyr

Nodwn fod tua £14.5 miliwn wedi'i dalu fel iawndal i ffermwyr Cymru rhwng 2018 a 2019, sy'n gynnydd sylweddol ers y blynyddoedd blaenorol. Rydych wedi nodi'n glir bod gwariant ar y lefel hon yn "anghynaliadwy". Fodd bynnag, fe wnaethoch ddweud wrthym fod y system iawndal bresennol yn "deg", yn enwedig o'i chymharu â systemau eraill.

Nodwn eich bod wedi dechrau ar y gwaith o ddewis y ffordd orau o newid y system bresennol. Rydym yn tanlinellu eto bod angen i unrhyw system newydd, neu fersiwn newydd o'r system bresennol, fod yn deg, a bod angen talu iawndal rhesymol am wartheg sy'n cael eu lladd.

Hoffem ichi ddarparu rhagor o fanylion am ddiben ac amcanion yr adolygiad o'r system iawndal TB bresennol. Hoffem hefyd ichi roi'r w ybodaeth ddiweddaraf inni am yr amserlen ar gyfer cwblhau'r adolygiad, pan ddaw hynny'n gliriach.

Rydym yn siomedig nad yw Llywodraeth y DU wedi ymrwymo eto i lenwi'r bwlch ariannu ar gyfer Rhaglen Dileu TB Buchol Cymru os bydd y DU yn gadael yr Undeb Ewropeaidd. **Rydym yn disgwyl ichi barhau i drafod y mater hwn â Llywodraeth newydd y DU ac adrodd yn ôl ar ganlyniadau'r trafodaethau hyn cyn gynted ag y cewch chi gyfle i wneud hynny.**

Amaethyddiaeth

Cymorth i ffermydd

Yn ôl eich tystiolaeth, eich blaenoriaeth chi yw sicrhau bod cymorth i ffermydd yn parhau os bydd y DU yn gadael yr UE. Mae Bil Amaethyddiaeth y DU yn cynnwys pwerau i Weinidogion Cymru ddarparu ar gyfer parhad y Cynllun Taliad Sylfaenol y tu hwnt i 2020. Methodd y Bil â chwblhau ei hynt drwy'r Senedd cyn iddi gael ei diddymu. O ystyried hyn, a'ch penderfyniad i beidio â chyflwyno Bil Amaethyddiaeth Cymru tan y Cynulliad nesaf, nid yw'n eglur pa fecanwaith deddfwriaethol rydych chi'n bwriadu ei ddefnyddio i estyn y Cynllun Taliad Sylfaenol i 2021, fel y cyhoeddwyd yn ystod y Ffair Aeaf. **Byddwn yn ddiolchgar pe gallech egluro'r sefyllfa fel mater o frys.**

Defnyddio gwrthfiotigau

Yn ystod y sesiwn dystiolaeth, cawsoch eich holi am y risiau posibl i iechyd cyhoeddus sy'n gysylltiedig â gorddefnyddio gwrthfiotigau yn y diwydiant amaeth. Roedd yn galonogol eich clywed yn dweud bod y diwydiant ffermio a'r proffesiwn milfeddygol yn arwain y ffordd o ran defnyddio gwrthfiotigau mewn modd cyfrifol, a bod targedau 2020 i leihau'r defnydd o wrthfiotigau eisoes wedi'u cyrraedd**. Er gwaethaf hyn, hoffem ichi esbonio polisi Llywodraeth Cymru ar ddefnyddio gwrthfiotigau o'r math cryfaf, pan fydd popeth arall wedi methu o ran iechyd pobl. Dylai hyn gynnwys yr amgylchiadau pan ddefnyddir y math hwn o wrthfiotigau a data ar y defnydd ohonynt.**

Mae'r defnydd o wrthfiotigau mewn amaethyddiaeth yn ddarostyngedig i reoliadau'r UE. Rydym yn pryderu am ostyngiad posibl mewn safonau rheoleiddio os bydd y DU yn gadael yr UE, a'r ffaith y bydd iechyd pobl dan fygythiad cynyddol os bydd bacteria sy'n gallu gwrthsefyll gwrthfiotigau yn datblygu.

Hoffem ichi adrodd yn ôl ar ganlyniad unrhyw drafodaethau rydych wedi'u cael gyda'r gweinidogion cyfatebol yng ngwledydd eraill y DU ynghylch cynnal y safonau presennol mewn perthynas â defnyddio gwrthfiotigau mewn amaethyddiaeth os bydd y DU yn gadael yr UE.

Fframweithiau Cyffredin

Yn ôl eich tystiolaeth, mae 10 o fframweithiau cyffredin anneddfwriaethol yn eich portffolio, a bydd y rhain yn cael eu rhoi ar waith erbyn diwedd y cyfnod pontio yn 2020. **Hoffem gael rhagor o fanylion am y fframweithiau cyffredin anneddfwriaethol hyn, gan gynnwys gwybodaeth am hynt y gwaith o'u datblygu.**

Y Cynllun Datblygu Gwledig

Nodwn mai 41 y cant o'i holl ddyraniad ar gyfer y Cynllun Datblygu Gwledig roedd Llywodraeth Cymru wedi'i wario erbyn diwedd mis Awst 2019. Hoffem i chi egluro'r rheswm dros hyn, ac esbonio sut rydych yn bwriadu sicrhau bod y dyraniad cyfan wedi'i ymrwymo erbyn diwedd 2020.

Pysgodfeydd

Hoffem ichi egluro faint o stociau yn nyfroedd Cymru sy'n cael eu hecsbloetio ar lefelau sy'n gyson â chyflawni'r Uchafswm Cynnyrch Cynaliadwy.

Hoffem i chi nodi'r camau rydych chi'n eu cymryd, neu'n bwriadu eu cymryd, i fynd i'r afael â'r broblem yn ymwneud ag offer pysgota sy'n cael ei adael, ei golli neu ei daflu ymaith, gan gynnwys opsiynau ar gyfer rheoli pysgota â chewyll (ee trwyddedu) ac atal pysgota anfwriadol (ee tagio potiau a mecanweithiau i helpu pysgod i ddianc).

Bioamrywiaeth

Wrth ateb cwestiwn yn ymwneud â thargedau statudol ar gyfer bioamrywiaeth, a oedd wedi'u cynnwys ym Mil Amgylchedd y DU, fe wnaethoch ddweud wrthym nad oeddech chi o blaid targedau o'r fath oherwydd y "byddent yn tanseilio'r prif amcan o wella bioamrywiaeth yn gyffredinol". **O ystyried bod bioamrywiaeth yn un o feysydd blaenoriaeth Llywodraeth Cymru, a'i hymrwymiad i dargedau'r Confensiwn ar Amrywiaeth Fiolegol Aichi, hoffem ichi egluro eich safbwynt ar dargedau bioamrywiaeth.**

Bridio cŵn

Rydym yn croesawu eich ymateb cyflym i'r adroddiadau damniol diweddar yn y cyfryngau am safonau lles mewn rhai sefydliadau bridio cŵn, sy'n cynnwys adolygiad brys, i'w gynnal ar unwaith, o Reoliadau Lles Anifeiliaid (Bridio Cŵn) (Cymru) 2014 ('Rheoliadau 2014'). Yn ôl eich tystiolaeth, rydych yn disgwyl i'r grŵp gorchwyl a gorffen sy'n cynnal yr adolygiad adrodd yn ôl "erbyn diwedd y flwyddyn".

Hoffem ichi adrodd yn ôl ar gasgliadau'r adolygiad cyn gynted ag y bo'n ymarferol ichi wneud hynny. Wrth wneud hynny, hoffem ichi egluro a ydych chi'n bwradu diwygio Rheoliadau 2014 yn dilyn yr adolygiad, a darparu amserlen ar gyfer cyflwyno'r rheoliadau diwygiedig.

Wrth fwrw ymlaen â'r gwaith hwn, hoffem ichi ystyried cyflwyno cynllun sicrwydd a / neu system sgorio ar gyfer arolygu sefydliadau bridio cŵn, tebyg i'r system a ddefnyddir yn y diwydiant ffermio a bwyd.

Rydym yn ceisio ymrwymiad gennych chi i ystyried cynyddu'r isafswm staff gofynnol mewn perthynas â'r gymhareb rhwng staff a chŵn. Rhaid i'r isafswm staff gofynnol diwygiedig ystyried nifer y cŵn bach, yn ogystal â chŵn llawn dwf, sy'n cael eu cadw mewn sefydliadau bridio cŵn.

Gallai gofynion trwyddedu llymach helpu rhywfaint i wella lles anifeiliaid mewn sefydliadau bridio cŵn. Ond rhaid cyflwyno trefniadau archwilio a gorfodi effeithiol ar y cyd â'r rhain. Mae'n galonongol clywed bod trafodaethau eisoes wedi'u cynnal â chynrychiolwyr awdurdodau lleol ynglŷn â'r ffactorau sy'n eu hatal rhag defnyddio mesurau gorfodi. **Fel rhan o'r gwaith hwn, hoffem ichi ystyried cyflwyno cyfyngiad ar nifer y sefydliadau bridio cŵn trwyddedig er mwyn i'r nifer gyfateb i nifer yr arolygwyr yn ardal yr awdurdod lleol.**

Hoffem ichi adrodd yn ôl ar y cynnydd a wnaed wrth fynd i'r afael â'r ffactorau sy'n atal awdurdodau lleol rhag defnyddio mesurau gorfodi. Dylai hyn gynnwys manylion unrhyw gynigion i sicrhau bod gan awdurdodau lleol drefniadau arolygu a gorfodi effeithiol, ynghyd ag adnoddau digonol.

Hoffem ichi ddarparu manylion unrhyw gamau penodol rydych chi'n eu cymryd, neu'n bwriadu eu cymryd, i helpu i ymdrin â bridwyr cŵn didrwydded.

Tân gwyllt

Hoffem ichi amlinellu unrhyw gamau rydych chi'n eu cymryd, neu'n bwriadu eu cymryd, i leihau'r risgiau i les anifeiliaid sy'n gysylltiedig â defnyddio tân gwyllt.

Tlodi tanwydd

Fel y gwyddoch, mae'r Pwyllgor hwn yn cynnal ymchwiliad i dlodi tanwydd yng Nghymru. Er mwyn ein helpu i gynllunio ein gwaith, byddem yn croesawu diweddariad o ran pryd fydd cynllun tlodi tanwydd newydd Llywodraeth Cymru yn cael ei gyhoeddi. Mae ymgynghoriad Llywodraeth Cymru, *Cynllun Aer Glân i Gymru: Awyr Iach, Cymru Iach*, yn nodi ei bod eisoes wedi ymgynghori ar gynllun newydd i fynd i'r afael â thlodi tanwydd, a'i bod yn disgwyl i'r cynllun hwn gael ei gyhoeddi erbyn mis Ebrill 2020. Nid ydym yn ymwybodol bod y cynllun drafft wedi bod yn destun ymgynghoriad.

Hoffem ichi egluro pryd y cynhaliwyd ymgynghoriad ar gynllun tlodi tanwydd newydd Llywodraeth Cymru, a chadarnhau pryd fydd y cynllun yn cael ei gyhoeddi.

Edrychaf ymlaen at glywed gennych.

Yn gywir

Mike Hedges AC
Cadeirydd y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig.

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.